

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 czerwca 2017 roku

Pozwami z dnia 19 grudnia 2016 r. (daty prezentaty) powodowie: J. S. i M. S. reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego J. S. wnieśli o zasądzenie od pozwanej (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwot po 400 euro wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 24 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania (pozewy k.2-3).

W uzasadnieniu pozwu wskazali, iż strony zawarły umowę, która zobowiązywała pozwaną do przewozu lotniczego powódki na trasie A.-K. w dniu 22 lipca 2015 r. a w/w lot miał rozpocząć się o godzinie 15.10. Faktyczny wylot z lotniska nastąpił natomiast w dniu 23 lipca 2015 r. o godz. 12:15, tj. z 21- godzinnym opóźnieniem. Powodowi zaznaczyli, że podstawą prawną dochodzonego roszczenia jest rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 roku ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów oraz orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach połączonych C-402/07 i C-432/07.

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, I Wydział Cywilny wydał nakazy zapłaty w postępowaniu upominawczym, w sprawach o sygnaturze akt I Nc 10186/16 i I Nc 10173/16, zobowiązując pozwaną do zapłaty na rzecz każdego z powodów kwoty po 400 euro wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 24 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu (nakazy zapłaty w postępowaniu upominawczym k. 10, k. 11).

W sprzeciwach od nakazów zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania. Pozwana podniosła zarzut braku legitymacji czynnej powodów. Wskazała, że powodowi nie wykazali, iż stawili się do odprawy. Pozwana podniosła także zarzut przedawnienia roszczeń, powołując się na art. 778 k.c. oraz w odniesieniu do małoletniego M. S. zarzut wyłączenia stosowania rozporządzenia do osób podróżujących bezpłatnie (sprzeciwu k. 16-22, k. 17-24).

W piśmie procesowym z dnia 28 marca 2017 r. (k. 32-33) złożonym w imieniu pozwanego przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, pozwana ponownie wniosła o oddalenie powództwa ze względu na przedawnienie roszczenia oraz wniosła o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 lipca 2015 r. powodowi mieli zaplanowanym lot samolotem na trasie A.-K.. Połączenie to było realizowane przez pozwaną (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.. Lot (...) był opóźniony z powodu usterki technicznej (dokumenty podróży k. 6, k.7).

W związku z opóźnieniem w podróży lotniczej powodowie, reprezentowani przez pełnomocnika, wezwali (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. do zapłaty kwoty 400 euro, tytułem odszkodowania za opóźnienie lotu (...), w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania do zapłaty (dowód: wezwanie do zapłaty k. 7, k. 8).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie w części zgodnych twierdzeń stron oraz twierdzeń powoda nie zakwestionowanych przez stronę przeciwną w trybie art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c., także dowodu z dokumentu w postaci wezwania do zapłaty. Większość z powołanych okoliczności Sąd mógł zatem uznać za ustalone już w oparciu o powołane wyżej przepisy.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód opierał swoje roszczenia na regulacji zawartej w Rozporządzeniu (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającym wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów. Ochrona na podstawie przepisów powołanego Rozporządzenia obejmuje nie tylko pasażerów lotów regularnych, ale również pasażerów lotów nieregularnych, w tym także loty stanowiące część zorganizowanych wycieczek (motyw piąty Rozporządzenia). W myśl art. 5 ust. 1 lit. c Rozporządzenia: w przypadku odwołania lotu, pasażerowie, których to odwołanie dotyczy mają prawo do odszkodowania od obsługującego przewoźnika lotniczego, zgodnie z art. 7, chyba że:

- i) zostali poinformowani o odwołaniu co najmniej dwa tygodnie przed planowym czasem odlotu; lub
 - ii) zostali poinformowani o odwołaniu w okresie od dwóch tygodni do siedmiu dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot najpóźniej dwie godziny przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego najwyżej cztery godziny po planowym czasie przylotu; lub
- (...) zostali poinformowani o odwołaniu w okresie krótszym niż siedem dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot nie więcej niż godzinę przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego najwyżej dwie godziny po planowym czasie przylotu.

Stosownie do art. 7 ust. 1 Rozporządzenia pasażerowie otrzymują odszkodowanie w wysokości:

- a) 250 EUR dla wszystkich lotów o długości do 1.500 kilometrów;
- b) 400 EUR dla wszystkich lotów wewnątrzspółnotowych dłuższych niż 1.500 kilometrów i wszystkich innych lotów o długości od 1.500 do 3.500 kilometrów;
- c) 600 EUR dla wszystkich innych lotów niż loty określone w lit. a) lub b).

Przy określaniu odległości, podstawą jest ostatni cel lotu, do którego przybycie pasażera nastąpi po czasie planowego przylotu na skutek opóźnienia spowodowanego odmową przyjęcia na pokład lub odwołaniem lotu. W dalszej kolejności należy wskazać, iż w myśl art. 5 ust. 3 Rozporządzenia obsługujący przewoźnik lotniczy nie jest zobowiązany do wypłaty rekompensaty przewidzianej w art. 7, jeżeli może dowieść, że odwołanie jest spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszelkich racjonalnych środków.

Sąd zważył, że artykuły 5, 6 i 7 Rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że do celów stosowania prawa do odszkodowania, pasażerów opóźnionych lotów należy traktować jak pasażerów odwołanych lotów oraz że mogą oni powoływać się na prawo do odszkodowania przewidziane w art. 7 tego Rozporządzenia, jeżeli z powodu w/ w lotów poniosą stratę czasu wynoszącą co najmniej trzy godziny, tzn. jeżeli przybędą do ich miejsca docelowego co najmniej trzy godziny po pierwotnie przewidzianej przez przewoźnika lotniczego godzinie przylotu. Niemniej, takie opóźnienie nie rodzi po stronie pasażerów prawa do odszkodowania, jeżeli przewoźnik lotniczy jest w stanie dowieść, że odwołanie lub duże opóźnienie lotu jest (było) spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszelkich racjonalnych środków, to jest okoliczności, które pozostają poza zakresem skutecznej kontroli przewoźnika lotniczego (tak Europejski Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawach połączonych C-402/07 i C 432/07 mających za przedmiot wnioski o wydanie na podstawie art. 234 WE orzeczeń w trybie prejudycjalnym, złożone w postępowaniu C. S., G. S., A. S. p-ko (...) oraz S. B., K. L. p-ko A. France SA, (...) (...) - (...)).

Należy podkreślić, że celem Rozporządzenia wynikającym zwłaszcza z motywu drugiego, jest podniesienie poziomu ochrony pasażerów lotniczych, poprzez naprawienie szkód przez nich poniesionych w ramach transportu lotniczego w przypadku „odmowy przyjęcia na pokład i odwołania lub dużego opóźnienia lotów”. Pasażerowie, których lot został odwołany oraz pasażerowie, których lot jest znacznie opóźniony, ponoszą analogiczną szkodę polegającą na stracie czasu w stosunku do pierwotnego planu ich lotu, a w konsekwencji znajdują się w porównywalnych sytuacjach. Dlatego też należy uznać za Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości, że pasażerowie lotów opóźnionych mogą powoływać

się na prawo do odszkodowania przewidzianego w art. 7 Rozporządzenia nr 261/2004, jeżeli z powodu opóźnienia poniosą stratę czasu wynoszącą co najmniej trzy godziny. Takie rozwiązanie jest również zgodne z motywem piętnastym Rozporządzenia, skoro na podstawie tego motywu ustawodawca powiązał „duże opóźnienie” z prawem do odszkodowania. Ponieważ art. 6 Rozporządzenia przypisuje takie skutki prawne już w przypadku niektórych lotów opóźnionych o dwie godziny, motyw piętnasty Rozporządzenia obejmuje bez wątpienia opóźnienia o co najmniej trzy godziny. Podkreślić należy, iż także wyrokiem z dnia 23 października 2012 r. w połączonych sprawach C-58/10 i C-629/10 Europejski Trybunał Sprawiedliwości orzekając w składzie (...) potwierdził interpretację Rozporządzenia zaprezentowaną w wyroku C-402/07.

W ocenie Sądu zarzut przedawnienia podniesiony w sprzeciwie od nakazu zapłaty jest skuteczny i prowadzi do zniweczenia roszczeń powodów.

Zgodnie z art. 117 § 1 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. W myśl art. 117 § 2 k.c. po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne. Wedle art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Z brzmienia art. 118 k.c. wynika, że ustawodawca przewidział zarówno ogólne terminy przedawnienia, jak i terminy szczególne. W odniesieniu do stosunków prawnych w zakresie przewozu osób został ustanowiony szczególny termin przedawnienia. Zgodnie z art. 778 roszczenia z umowy przewozu osób przedawniają się z upływem roku od dnia wykonania przewozu, a gdy przewóz nie został wykonany - od dnia, kiedy miał być wykonany. Sporna w niniejszej sprawie była kwestia dopuszczalności zastosowania tego przepisu do roszczeń powodów o odszkodowanie na podstawie wyżej powołanego rozporządzenia 261/2004. Sąd podzielił argumentację pozwanego, który powoływał się na dopuszczalność zastosowania terminu przedawnienia z art. 778 k.c. Natomiast argumentacja powodów podniesiona przeciwko zarzutowi przedawnienia nie prowadzi do uznania tego zarzutu za nieskuteczny.

Najdonioślejszą kwestią w zakresie przedawnienia roszczeń o odszkodowanie na podstawie rozporządzenia 261/2004 jest ustalenie reżymu prawnego, wedle którego kwestię przedawnienia należy oceniać. W ocenie Sądu zastosowanie znajdują przepisy prawa krajowego, jak to kilkakrotnie podkreślił w swoich orzeczeniach Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Jak wynika z treści pism przygotowawczych wniesionych przez strony postępowania w niniejszej sprawie, spory budzi również kwestia podstawy prawnej przedawnienia tych roszczeń na gruncie prawa krajowego. W ocenie Sądu nie ma przeszkód do stosowania przepisu art. 778 k.c. Wskazywana przez powodów kolizja między normami zakodowanymi w treści art. 775 k.c. i art. 205 ust. 1 ustawy Prawo lotnicze (Dz.U.2016.605 -j.t.). Sąd nie podziela stanowiska co do tego, że niedopuszczalne jest odesłanie do przepisów kodeksu cywilnego w zakresie przedawnienia, skoro przepis kodeksu cywilnego wyłącza stosowanie jego przepisów o umowie przewozu, jeżeli przewóz danym środkiem transportu jest uregulowany odrębnymi przepisami. Takie odesłanie ma charakter zwrotny i nie wyklucza stosowania przepisów ustawy wyłączonych przez przepis ogólny na mocy odesłania wynikającego z przepisu szczególnego, także zawartego w innej ustawie. Zdaniem Sądu tak właśnie należy postrzegać relacje między przepisami art. 775 k.c. i art. 205 ust. 1 Prawa lotniczego. Należy wskazać, że oba omawiane przepisy manifestują w swej treści swój subsydiarny charakter. W zakresie regulacji prawnej przewozu lotniczego, w tym w zakresie stosunków cywilnoprawnych związanych z przewozem lotniczym, dominują regulacje zawarte w aktach prawa międzynarodowego oraz wspólnotowego. Niemniej jednak źródła prawa w zakresie przedawnienia roszczeń pasażerów, mających podstawę w przepisach rozporządzenia 261/2004 należy postrzegać i ustalać z uwzględnieniem specyfiki regulacji tegoż rozporządzenia. Zdaniem Sądu omawiane rozporządzenie ma charakter wyjątkowy, szczególny i przez to nie można w zakresie w nie nieuregulowanym stosować reguł przedawnienia roszczeń pasażerów z umowy przewozu lotniczego ustanowionych w aktach prawa międzynarodowego, np. w Konwencji Montrealskiej (Dz.U.2007.37.235) rozporządzenie 261/2004 kreuje bowiem zupełnie szczególny typ roszczenia służącego pasażerowi, mającego na celu naprawienie specyficznej szkody, polegającej na doznaniu przez pasażera niedogodności w podróży. Odszkodowanie w tym przypadku obejmuje również aspekty osobiste. Rozporządzenie nie

stanowi zatem proste przeniesienie do wspólnotowego porządku prawnego treści §19 Konwencji. Należy również wskazać, że art. 35 Konwencji nie reguluje kwestii przedawnienia. Stanowi on, że „prawo dochodzenia odszkodowania wygasa, jeżeli powództwo nie zostało wniesione w okresie dwóch lat, licząc od dnia przybycia do miejsca przeznaczenia lub od dnia, w którym statek powietrzny powinien był przybyć, albo od dnia, w którym przewóz został zatrzymany.” Należy zatem uznać, że omawiana norma prawa międzynarodowego statuuje termin prekluzji roszczeń pasażerów - verba legis ”prawo dochodzenia roszczeń wygasa (...)”. Zasadnie zatem podnosi pozwany, że podstaw prawnych dotyczących przedawnienia roszczeń powodów należy poszukiwać w kodeksie cywilnym, ale nie w przepisach ogólnych, lecz w szczególnym przepisie art. 778 k.c. Ubocznie należy zauważyć, że do krajowych porządków prawnych w zakresie przedawnienia odsyła również (...) w orzeczeniach wydanych na podstawie rozporządzenia 261/2004. Charakter roszczenia odszkodowawczego za opóźnienie lotu na podstawie art. 261/2004 nie stanowi przeszkody do uznania, że jest to „roszczenie z umowy przewozu” w rozumieniu art. 778 k.c. Roszczenie to ma niewątpliwie charakter odszkodowawczy, ale dotyczy naprawienia szkody kontraktowej, a nie deliktu. Można postrzegać jego charakter także jako karę ustawową w rozumieniu art. 485 k.c. Wzmocnia to przekonanie Sądu, że roszczenia powodów mają charakter odszkodowania za nienależyte wykonanie zobowiązania. Wyklucza to stosowanie do tych roszczeń w zakresie przedawnienia przepisów art. 4421 k.c. Nie ulega natomiast wątpliwości, że roszczenia odszkodowawcze związane z nienależytym wykonaniem zobowiązania wywodzą się z umowy, która została nienależycie wykonana. W konsekwencji Sąd uznał, że roszczenie powodów uległo przedawnieniu w terminie rocznym na podstawie art. 778 k.c. Bieg terminu przedawnienia rozpoczął się dnia 23 lipca 2015 r. i upłynął bez przerw 23 lipca 2016 r. Natomiast powództwa zostały wytoczone w grudniu 2016 r.

W tym miejscu warto także wskazać na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 7 marca 2017 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 111/16, zgodnie z którym roszczenie o odszkodowanie przewidziane w art. 7 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91, przedawnia się w terminie rocznym na podstawie art. 778 k.c.

Mając zaś na uwadze okoliczność, że sporny lot został miał miejsce w dniu 23 lipca 2015 r., a powodowie złożyli pozwy w dniu 19 grudnia 2016 r., tj. po upływie wskazanego rocznego terminu przedawnienia, pozwany mógł skutecznie uchylić się od zaspokojenia roszczeń powoda.

Pomimo oddalenia powództwa, Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanego o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, zaś § 3 tego przepisu stanowi, że do niezbędnych kosztów procesu zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe, niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Kosztem pozwanego jest koszt zastępstwa procesowego udzielonego pozwanemu przez radcę prawnego, jednak w ocenie Sądu koszt ten nie jest kosztem niezbędnym do celowej obrony. Powodem oddalenia powództwa jest skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia. Zarzut ten został przez pozwanego podniesiony już w sprzeciwach od nakazu zapłaty, które zostały złożone przez osoby uprawnione do reprezentowania pozwanego. Zatem złożenie pisma przez pełnomocnika pozwanego, w którym ograniczył się jedynie do ponownego podniesienia tego zarzutu, nie było czynnością niezbędną do celowej obrony. Skoro zarzut ten został zgłoszony już w sprzeciwie od nakazu zapłaty, to Sąd rozważyłby go bez względu na to, że pełnomocnik pozwanego ponownie go podniósł. Z tego powodu wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów procesu zasługiwał na oddaleniu.

Z powyższych względów należało orzec jak w sentencji.

W., dnia 12 lipca 2017 r. SSR Dominika Podpora

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi powoda oraz pełnomocnikowi pozwanego.